

ΤΖΟΝΑΘΑΝ
ΦΡΑΝΖΕΝ

Συγγραφέας του βιβλίου *Ελευθερία*

Η ΕΙΚΟΣΤΗ
ΕΒΔΟΜΗ
ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: THE TWENTY-SEVENTH CITY
Από τις Εκδόσεις Picador, Νέα Υόρκη 1988
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η εικοστή έβδομη πολιτεία**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Jonathan Franzen
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασάκης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Μαρία Μπανούση
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Γιώργος Παζάλος
ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΑΣ ΤΙΤΛΟΥ: Γιώργος Παζάλος
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνια Λαδοπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Άγγελος Ελευθέρος & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Jonathan Franzen, 1988

All rights reserved.

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2012

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2012, 3.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-496-782-7

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομυχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΤΖΟΝΑΘΑΝ
ΦΡΑΝΖΕΝ

Η ΕΙΚΟΣΤΗ
ΕΒΔΟΜΗ
ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Μετάφραση:
Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

Στους γονείς μου

Τα γεγονότα διαδραματίζονται μια χρονιά σαν το 1984 και σ' ένα χώρο που είναι πολύ σαν το Σεντ Λούις. Πολλά πραγματικά επιτεύγματα, πολιτικά πεπραγμένα και πράγματα έχουν αποδοθεί σε διάφορους χαρακτήρες και ομάδες ανθρώπων· δε θα πρέπει να συγχέονται με κανένα υπαρκτό πρόσωπο ή οργάνωση. Η ζωή και οι γνώμες των χαρακτήρων ανήκουν απολύτως στη σφαίρα της μυθοπλασίας.

Αρχές Ιουνίου ο Γουίλιαμ Ο'Κόνελ, Αρχηγός της Αστυνομίας του Σεντ Λούις, ανακοίνωσε ότι συνταξιοδοτείται και το Συμβούλιο των Αστυνομικών Διοικητών, αφηφώντας τους ευνοημένους υποψηφίους του πολιτικού κατεστημένου της πόλης, τη μαύρη κοινότητα, τα ΜΜΕ, το Σύνδεσμο Αξιωματικών και τον κυβερνήτη του Μιζούρι, επέλεξε μια γυναίκα, η οποία προηγουμένως υπηρετούσε στην αστυνομία της Βομβάης, στην Ινδία, και την επιφόρτισε με μια πενταετή θητεία στο αξίωμα του αρχηγού. Η πόλη φρικίασε, αλλά η εν λόγω γυναίκα –ονόματι Σ. Τζάμου– ανέλαβε καθήκοντα προτού προλάβει κάποιος να τη σταματήσει.

Ανέλαβε την 1η Αυγούστου. Στις 4 Αυγούστου, η Ινδία ήταν και πάλι το επίκεντρο στα τοπικά νέα, όταν ο πλέον περιζήτητος εργένης στο Σεντ Λούις παντρεύτηκε μια πριγκίπισσα απ' τη Βομβάη. Ο γαμπρός ήταν ο Σίντνεϊ Χάμακερ, πρόεδρος της Ζυθοποιίας Χάμακερ, της προεξάρχουσας βιομηχανίας της πόλης. Οι φήμες ήθελαν θρυλικά πλούσια τη νύφη. Τα άρθρα των εφημερίδων για το γάμο επιβεβαίωσαν ότι η νύφη είχε στην κατοχή της ένα διαμαντένιο παντατίφ που είχε ασφαλιστεί έναντι έντεκα εκατομμυρίων δολαρίων και ότι είχε φέρει μιαν ακολουθία δεκαοκτώ υπηρετών και υπηρετριών να επανδρώσει την κατοικία Χάμακερ στο προάστιο Λάντιου. Τα πυροτεχνήματα στη γαμήλια δεξίωση προκάλεσαν μια βροχή από στάχτες, που ράντισε τις πελούζες σε ακτίνα ενάμισι χιλιόμετρον.

Μια εβδομάδα μετά, άρχισαν τα θεάματα. Μια οικογένεια Ινδών, δέκα τον αριθμό, εθεάθη όρθια σε νησίδα κυκλοφορίας ένα τετράγωνο ανατολικά του Συνεδριακού Κέντρου Θερβάντες. Οι γυναίκες φορούσαν σάρι, οι άντρες επίσημα σκούρα κοστούμια,

τα παιδιά αθλητικά σορτς και μπλουζάκια. Όλοι τους μόρφαζαν με συγκρατημένη δυσαρέσκεια.

Στις αρχές Σεπτεμβρίου, παρόμοιες σκηνές είχαν γίνει εκ των ων ουκ άνευ της καθημερινής ζωής στην πόλη. Έβλεπες Ινδούς να σουλατσάρουν δίχως εμφανή σκοπό στην πεζογέφυρα ανάμεσα στο Ντίλαρντ και στο Εμπορικό Κέντρο. Τους παρατηρούσες ν' απλώνουν κουβέρτες στο χώρο στάθμευσης του Μουσείου Τεχνών και να ετοιμάζουν ξεστό γεύμα σε στόφα Primus, να χαρτοπαίζουν στο πεζοδρόμιο μπροστά απ' το Εθνικό Κέντρο Μπούλινγκ, να επιθεωρούν σπίτια προς πώληση στο Κέρκγουντ και στο Σάνσετ Χιλς, να τραβάνε φωτογραφίες έξω απ' το σταθμό του Εθνικού Σιδηρόδρομου στο κέντρο και να συνάζονται γύρω από το σηκωμένο καπό ενός Delta 88, που είχε ξεμείνει στη Λεωφόρο του Φόρεστ Παρκ. Τα παιδιά ανεξαιρέτως φέρονταν ανεπίληπτα.

Οι αρχές Σεπτεμβρίου ήταν επίσης η εποχή ενός άλλου, πιο οικείου εξ Ανατολών επισκέπτη στο Σεντ Λούις, του Πεπλοφόρου Προφήτη του Χορασάν. Ένας εσμός επιχειρηματιών, το 19ο αιώνα, είχαν επινοήσει τον προφήτη προκειμένου να συγκεντρώνουν πόρους για άξιους σκοπούς. Κάθε χρόνο η Αγιότης Του επέστρεφε κι έπαιρνε τη μορφή ενός, διαφορετικού κάθε φορά, διαπρεπούς πολίτη, η ταυτότητα του οποίου παρέμενε ένα πολύ καλά φυλαγμένο μυστικό, και με τα διόλου δογματικά δρώμενα και μυστήριά Του προσέδιδε μια παιγνιώδη αίγλη στην πόλη. Ως έχει γραφτεί:

*Στο θρόνο πάνω εκεί, η πίστη μας η τυφλή
έβαλε τον Αρχιπροφήτη να σταθεί,
τον Μοκάνα τον Μέγα, και μ' ένα Πέπλο μακρύ
με το Πέπλο το Ασημί
το πρόσωπό Του έχει καλυφθεί
για να κρύψει απ' τη θεά την κοινή
τη λάμψη του την εκτυφλωτική.*

Έβρεξε μονάχα μία φορά το Σεπτέμβριο, την ημέρα της Πομπής του Πεπλοφόρου Προφήτη. Νερά κυλούσαν στις χοάνες

των μεγάλων πνευστών στις φιλαρμονικές που παρήλυναν και οι τρομπετίστες δυσκολεύονταν να φουσήξουν στα επιστόμιά τους. Τα πονπόν μαράθηκαν, λέρωσαν με μπογιά τα χέρια των κοριτσιών και εν συνεχεία τα μέτωπά τους, όταν προσπάθησαν να στρώσουν τα μαλλιά τους. Κάμποσα απ' τα άρματα βούλιαξαν.

Τη βραδιά της Χοροεσπερίδας του Πεπλοφόρου Προφήτη, του μεγαλύτερου κοσμικού γεγονότος της χρονιάς, άνεμοι ισχυροί ξήλωσαν τις ηλεκτρικές γραμμές σε ολόκληρη την πόλη. Στην αίθουσα Χορασάν του ξενοδοχείου «Τσείζ-Παρκ Πλάζα», είχε μόλις ολοκληρωθεί η έλευση των κοσμικών νέων και δεσποινίδων, όταν έσβησαν τα φώτα. Έσπευσαν σερβιτόροι με κηροπήγια μεγάλα και όταν άναψε το πρώτο από αυτά, η αίθουσα χορού κατακλύστηκε από μουρμουρητά έκπληξης και ταραχής: ο θρόνος του Προφήτη ήταν κενός.

Στον αυτοκινητόδρομο Κινγκς μια μαύρη Ferrari 275 επιτάχυνε περνώντας δίπλα απ' τα δίχως τζαμαρίες σούπερ μάρκετ και τις οχυρωμένες εκκλησίες στη βόρεια πλευρά της πόλης. Κάποιος παρατηρητής θα μπορούσε να διακρίνει μια πάλλευκη εσθήτα πίσω απ' το παρμπρίζ, ένα στέμμα στο κάθισμα του συνεπιβάτη. Ο Προφήτης όδευε προς το αεροδρόμιο. Πάρκαρε στη ζώνη όπου απαγορεύεται η στάθμευση και μπήκε με βιάση στο λόμπι του ξενοδοχείου «Μάριουτ».

«Έχετε κάνα πρόβλημα, κύριος;» είπε ένας γκρουμ.

«Είμαι ο Πεπλοφόρος Προφήτης, κόπανε».

Στον τελευταίο όροφο του ξενοδοχείου, η Αγιότης Του σταμάτησε έξω από μία πόρτα και χτύπησε. Άνοιξε μια ψηλή μελαχρινή γυναίκα που φορούσε φόρμα. Ήταν πολύ όμορφη. Έβαλε τα γέλια.

Όταν άρχισε να φέγγει ο ουρανός, στην αρχή στ' ανατολικά πάνω απ' το νότιο Ιλινόις, τα πουλιά ήταν τα πρώτα που το αντιλήφθηκαν. Στου ποταμού την όχθη και σε όλα τα πάρκα και τις πλατείες της πόλης, τα δέντρα άρχισαν να τερετίζουν και να θροϊζουν. Ήταν το πρωινό της πρώτης Δευτέρας του Οκτωβρίου. Ξυπνούσαν της πόλης τα πουλιά.

Στα βόρεια της βιομηχανικής ζώνης, όπου ζούσαν οι πιο φτωχοί, μια πρωινή αύρα έφερε μυρωδιές χυμένου αλκοόλ και αφύσικου ιδρώτα απ' τα σοκάκια όπου τίποτα δε σάλευε· μια πόρτα που βροντούσε κλείνοντας ακουγόταν ολόκληρα τετράγωνα ολόγυρα. Στους σιδηρόδρομους της κεντρικής λεκάνης της πόλης, ανάμεσα στο βόμβο ελαττωματικών φορτιστών και στα αιφνίδια φασματικά τρεμουλιάσματα στους μεταλλικούς πλεκτούς φράχτες, άντρες με πεζοναυτικό κούρεμα μισοκοιμούνταν σε τετράγωνους πύργους ενώ κυλιόμενα πράγματα ανασυντάσσονταν από κάτω τους. Ξενοδοχεία τριών αστέρων και ιδιωτικές κλινικές με εξαθλιωμένη όψη έπιαναν το επάνω μέρος. Πέρα στα δυτικά, η γη γινόταν λοφώδης και δέντρα πιο ζωντανά έδεναν αρμονικά με τα κτίρια, αλλά δεν ήταν Σεντ Λούις πια, ήταν τα προάστια. Στη νότια πλευρά υπήρχαν πολλαπλές σειρές από τούβλινα σπίτια σαν κύβοι, όπου χήρες και χήροι ξάπλωναν στο κρεβάτι και οι γριλίες στα παράθυρα, χαμηλωμένες θαρρείς σε μian άλλη εποχή, δεν επρόκειτο ν' ανεβούν ολόκληρη τη μέρα.

Αλλά κανένα μέρος της πόλης δεν ήταν πιο πεθαμένο απ' το κέντρο. Εδώ στην καρδιά του Σεντ Λούις, στο απαύγιο της οξύτητας ολονύκτιας κίνησης στους τέσσερις αυτοκινητόδρομους ταχείας κυκλοφορίας, υπήρχε πληθώρα χώρων στάθμευσης. Εδώ σπουργίτες διαπληκτίζονταν και περιστέρια έτρωγαν. Εδώ το Δημαρχείο, αντίγραφο του «Hôtel de Ville» των Παρισίων με τετράριχτη στέγη, υψωνόταν με δισδιάστατο μεγαλείο από ένα επίπεδο, κενό τετράγωνο. Ο αέρας στην οδό Μάρκετ, η κεντρική οδική αρτηρία, ήταν δροσερός, τονωτικός. Και απ' τις δύο μεριές της άκουγες τα πουλιά τόσο μόνα τους όσο και εν χορώ – ήταν σαν σε λιβάδι. Ήταν σαν αυλή.

Ο φύλακας τούτης της γαλήνης δεν είχε κλείσει μάτι όλη νύχτα στη Λεωφόρο Κλαρκ, λίγο πιο νότια απ' το Δημαρχείο. Η Αρχηγός Τζάμου, στον πέμπτο όροφο του διοικητηρίου της αστυνομίας, ξεφύλλιζε τώρα την πρωινή εφημερίδα απλώνοντάς την κάτω απ' το επιτραπέζιο φωτιστικό στο γραφείο της. Ήταν ακόμη σκοτεινά εκεί, και απ' το λαιμό και κάτω, με τους γυρτούς, στενούς της ώμους, τα κοκαλιάρικα γόνατά της και τα ψηλά σο-

σόνια της και τα αεικίνητα πόδια της, η αρχηγός έμοιαζε με μαθητριάδα που μελετάει σκληρά.

Το πρόσωπό της έδειχνε πιο ηλικιωμένο. Καθώς έγερνε πάνω απ' την εφημερίδα, το φως της λάμπας τόνισε λευκές λωρίδες στα μεταξένια μαύρα της μαλλιά, πάνω απ' το αριστερό αυτί της. Σαν την Ίντιρα Γκάντι, η οποία το συγκεκριμένο πρωί αυτού του Οκτωβρίου ήταν ακόμη ζωντανή και πρωθυπουργός της Ινδίας, η Τζάμου είχε στοιχεία ασύμμετρου γκριζαρίσματος. Είχε τα μαλλιά της τόσο μακριά ίσα για να τα πιάνει πίσω, πλατύ μέτωπο, γαμψή και στενή μύτη και σαρκώδη χείλη που έμοιαζαν να τους λείπει το αίμα, μελανά. Όταν ήταν χαλαρή, τα μαύρα μάτια της δέσποζαν στο πρόσωπό της, αλλά τούτο το πρωί ήταν συννεφιασμένα, με σακούλες. Ρυτίδες άργαζαν το απαλό της δέρμα γύρω απ' το στόμα.

Καθώς γύρισε μια σελίδα της *Post-Dispatch* βρήκε αυτό που ήθελε, μια φωτογραφία της τραβηγμένη μian ωραία μέρα. Χαμογελούσε, τα μάτια της ήταν θελκτικά. Η λεζάντα –*Τζάμου: μια ματιά στην προσωπικότητά της*– προκάλεσε εκ νέου το ίδιο χαμόγελο. Το άρθρο του Τζόζεφ Φέιγκ απλωνόταν κάτω απ' την επικεφαλίδα ΝΕΑ ΠΝΟΗ ΖΩΗΣ. Άρχισε να διαβάζει:

Λίγοι το θυμούνται σήμερα, αλλά τ' όνομα Τζάμου εμφανίστηκε για πρώτη φορά στις αμερικανικές εφημερίδες σχεδόν μια δεκαετία πριν. Ήταν το 1975. Η Ινδία βρισκόταν σε αναταραχή ύστερα απ' την άρση των πολιτικών δικαιωμάτων που επέβαλε η πρωθυπουργός Ίντιρα Γκάντι και τη λήψη σκληρών μέτρων κατά των πολιτικών της αντιπάλων.

Ανάμεσα σε αντικρουόμενες, αγρίως λογοκριμένες ανταποκρίσεις, μια αλλόκοτη ιστορία απ' την πόλη της Βομβάης άρχισε να εκτυλίσσεται στον δυτικό Τύπο. Οι ανταποκρίσεις είχαν να κάνουν με μια επιχείρηση γνωστή ως Σχέδιο Πουρί, κατευθυνόμενη από μian αστυνομικά ονόματι Τζάμου. Στη Βομβάη, ως φαίνεται, η αστυνομία είχε χωθεί για τα καλά στο χώρο της εστίασης.

Η επιχείρηση φαινόταν τρελή τότε· και σήμερα, ελάχιστα λι-

γότερο τρελή. Αλλά τώρα που το θέλησε η μοίρα να μας έρθει η Τζάμου στο Σεντ Λούις και στο ρόλο της αρχηγού της αστυνομίας, οι άνθρωποι εδώ αναρωτιούνται μήπως το Σχέδιο Πουρί δεν είναι και τόσο τρελό εντέλει.

Σε πρόσφατη συνέντευξή της στο ευρύχωρο γραφείο της στη Λεωφόρο Κλαρκ, η Τζάμου μίλησε για τις περιστάσεις που οδήγησαν στο εγχείρημα.

«Προτού απαλλαχτεί απ' το σύνταγμα η κυρία Γκάντι, η χώρα ήταν σαν τη Δανιμαρκία της Γερτρούδης – σάπια ως το μεδούλι. Αλλά με την επιβολή της Προεδρικής Διακυβέρνησης, εμείς που εφαρμόζουμε τους νόμους είχαμε την ευκαιρία να κάνουμε κάτι επ' αυτού. Στη Βομβάη και μόνο συλλαμβάναμε ως και 1.500 παραβάτες του νόμου εβδομαδιαίως και κατήσχαμε τριάντα εκατομμύρια ρουπίες σε παράνομα εμπορεύματα και μετρητά. Όταν αποτιμήσαμε τις προσπάθειές μας, δύο μήνες μετά, συνειδητοποιήσαμε ότι είχαμε κάνει ανεπαίσθητη πρόοδο», αναθυμήθηκε η Τζάμου.

Η Προεδρική Διακυβέρνηση απορρέει από μια ρήτρα στο σύνταγμα της Ινδίας που εκχωρεί στην κεντρική διοίκηση σαρωτικές εξουσίες σε καιρούς έκτακτης ανάγκης. Για το λόγο αυτό, οι δεκαεννέα μήνες τέτοιας διακυβέρνησης αναφέρονται πλέον ως η Έκτακτη Ανάγκη.

Το 1975, μια ρουπία ισοδυναμούσε με δέκα σεντς ΗΠΑ περίπου.

«Ήμουν βοηθός επιθεωρητής εκείνο τον καιρό», είπε η Τζάμου. «Πρότεινα μια διαφορετική αντιμετώπιση. Αφού δεν τελεσφορούσαν οι απειλές και οι συλλήψεις, γιατί να μην προσπαθήσουμε να νικήσουμε τη διαφθορά με τα ίδια της τα μέσα;

»Γιατί να μην μπούμε στην πιάτσα κι εμείς και να χρησιμοποιήσουμε τους πόρους μας και την επιρροή μας για να πετύχουμε μια πιο ελεύθερη αγορά; Επιλέξαμε ένα ουσιώδες αγαθό: το φαγητό», είπε.

Έτσι συνελήφθη, λοιπόν, το Σχέδιο Πουρί. Το πουρί είναι ένας τηγανητός λουκουμάς, λίαν δημοφιλής στην Ινδία. Στα τέλη του 1975, η Βομβάη ήταν, κατά τους δυτικούς δημοσιογράφους,

φους, η μοναδική πόλη στην Ινδία όπου τα παντοπωλεία ήταν γεμάτα αγαθά και οι τιμές είχαν παραμείνει χαμηλές.

Όπως ήταν φυσικό, η προσοχή επικεντρώθηκε στην Τζάμου. Το πώς χειρίστηκε το σχέδιο, όπως φάνηκε από εμπεριστατωμένα άρθρα στις καθημερινές εφημερίδες και στα *Time* και *Newsweek*, κέρδισε τη φαντασία των αστυνομικών δυνάμεων στη χώρα. Αλλά βεβαίως ουδείς μπορούσε να διανοηθεί ότι μία των ημερών θα βρισκόταν στο Σεντ Λούις με το σήμα του Αρχηγού στην μπλούζα της κι ένα περίστροφο στο γοφό της.

Μολοντούτο, η Συνταγματάρχης Τζάμου, στον τρίτο της μήνα στο αξίωμα, το κάνει να μοιάζει σαν το πιο φυσικό πράγμα στον κόσμο. «Ένας καλός αρχηγός επεκτείνει την προσωπική του ανάμειξη σε όλα τα επίπεδα της οργάνωσης», είπε. «Το να φέρω περίστροφο είναι σύμβολο της δέσμευσής μου.

»Φυσικά, είναι επίσης όργανο θανάσιμης ισχύος», συνέχισε γέροντας πίσω στην καρέκλα του γραφείου της.

Το ντόμπρο, τσαμπουκαλίδικο στυλ εφαρμογής του νόμου της Τζάμου έχει κερδίσει μια φήμη κυριολεκτικώς παγκόσμια. Όταν η αναζήτηση αντικαταστάτη του πρώην Αρχηγού Γουίλιαμ Ο' Κόνελ κατέληξε σε αδιέξοδο λόγω των αντιμαχόμενων φατριών, τ' όνομα της Τζάμου βρέθηκε ανάμεσα στα πρώτα που αναφέρθηκαν ως κοινής αποδοχής υποψηφίου. Και παρά το γεγονός ότι η Τζάμου δεν είχε προϋπηρεσία επιβολής του νόμου στις Ηνωμένες Πολιτείες, το Συμβούλιο των Αστυνομικών Διοικήτων επικύρωσε το διορισμό της σε λιγότερο από μία εβδομάδα μετά την άφιξή της στο Σεντ Λούις για προκαταρκτικές διαβουλεύσεις.

Για πολλούς εδώ αποτέλεσε έκπληξη το ότι αυτή η Ινδή πληροί τα απαιτούμενα περί υπηκοότητας ώστε να της δοθεί το αξίωμα. Αλλά η Τζάμου, που γεννήθηκε στο Λος Άντζελες και της οποίας ο πατέρας ήταν Αμερικανός, λέει ότι έκανε τα πάντα προκειμένου να διατηρήσει την υπηκοότητά της. Απ' την παιδική της ηλικία ονειρευόταν να εγκατασταθεί στην Αμερική.

«Είμαι τρομερή πατριώτισσα», είπε χαμογελώντας. «Οι νεοφερμένοι κάτοικοι, σαν κι εμένα καλή ώρα, έτσι είναι στην πλειο-

νότητά τους. Προσδοκώ να περάσω πολλά χρόνια στο Σεντ Λούις. Ήρθα για να μείνω».

Η Τζάμου μιλάει με ελαφρώς βρετανικούς τονισμούς κι εντυπωσιακή διαύγεια στη σκέψη της. Με τα φίνα χαρακτηριστικά της και τη λεπτεπίλεπτη φτιαξιά της, δύσκολα θα μπορούσε να απέχει περισσότερο απ' το στερεότυπο του βλοσυρού, αρσενικού Αμερικανού αρχηγού της αστυνομίας. Αλλά το ιστορικό της μας δίνει μιαν εντελώς διαφορετική εντύπωση.

Σε πέντε χρόνια από τότε που εισήλθε στην Υπηρεσία Ινδικής Αστυνομίας το 1969 έγινε βοηθός του Γενικού Επιθεωρητή της Αστυνομίας στην Επαρχία Μαχαράστρα. Πέντε χρόνια αργότερα, στην εκπληκτική ηλικία των τριάντα ενός, αναγορεύτηκε Διοικητής της Αστυνομίας της Βομβάης. Στα τριάντα πέντε είναι τόσο ο νεαρότερος αρχηγός αστυνομίας στη σύγχρονη ιστορία του Σεντ Λούις όσο και η πρώτη γυναίκα που αναλαμβάνει το αξίωμα.

Προτού αρχίσει να εργάζεται στην ινδική αστυνομία είχε αποκτήσει πτυχίο ηλεκτρολόγου-μηχανολόγου απ' το Πανεπιστήμιο Σρινάγκαρ στο Κασμίρ. Επίσης παρακολούθησε τρία εξάμηνα στο μεταπτυχιακό οικονομολογίας στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου.

«Δούλεψα σκληρά», είπε. «Επίσης, είχα κάμποση τύχη. Αμφιβάλλω αν θα έπαιρνα αυτή τη δουλειά αν δεν είχα αποκομίσει τόσα ευνοϊκά δημοσιεύματα για το Σχέδιο Πουρί. Αλλά φυσικά το πραγματικό πρόβλημα ήταν μια ζωή το φύλο μου. Δεν ήταν εύκολο να ξεπεράσεις πέντε χιλιετίες ανισότητας των φύλων.

»'Όσπου να γίνω αστυνομικός διευθυντής φορούσα πάντα αντρικά ρούχα», θυμάται η Τζάμου.

Προφανώς, τέτοιες εμπειρίες έπαιξαν κρίσιμο ρόλο στην εκμέρους των Διοικητών επιλογή της Τζάμου. Σε μια πόλη που παλεύει ακόμη ν' αποτινάξει την εικόνα της ως «χαμένης υπόθεσης», η ανορθόδοξη επιλογή των Διοικητών έχει καλή απήχηση στις δημόσιες σχέσεις. Το Σεντ Λούις είναι τώρα η μεγαλύτερη πόλη των Ηνωμένων Πολιτειών που έχει γυναίκα αρχηγό της αστυνομίας.

Ο Νέλσον Α. Νέλσον, πρόεδρος του Συμβουλίου, πιστεύει

ότι το Σεντ Λούις θα πρέπει να τιμηθεί για τον ρηξικέλευθο ρόλο του στο να γίνει προσβάσιμη στις γυναίκες η διακυβέρνηση της πόλης. «Πρόκειται για καταφατική επιλογή με την πιο αληθινή σημασία της λέξης», σχολίασε.

Η Τζάμου, εντούτοις, φάνηκε να μην υπερτιμά το ζήτημα. «Ναι, εντάξει, γυναίκα είμαι», είπε χαμογελώντας.

Δηλώνει ότι απ' τους πρωτεύοντες στόχους της είναι το να κάνει ασφαλέστερους τους δρόμους. Καίτοι δε σχολιάζει τις επιδόσεις των προηγούμενων αρχηγών στον τομέα αυτό, λέει ότι ήδη συνεργάζεται στενά με το Δημαρχείο ώστε να καταστρωθεί ένα δραστικό σχέδιο για την καταπολέμηση του εγκλήματος στους δρόμους.

«Η πόλη χρειάζεται μια νέα πνοή ζωής, μια θεμελιακή αναδιάρθρωση. Εάν μπορούσαμε να πείσουμε την κοινότητα των επιχειρηματιών και τις ομάδες των πολιτών να μας βοηθήσουν –εάν καταφέρουμε να κάνουμε τους ανθρώπους ν' αντιληφθούν ότι πρόκειται για ένα τοπικό πρόβλημα–, είμαι πεπεισμένη ότι σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα μπορούμε να κάνουμε και πάλι τους δρόμους ασφαλείς», είπε.

Η Αρχηγός Τζάμου δε φοβάται να γνωστοποιήσει τις φιλοδοξίες της. Τολμά κάποιος να μαντέψει ότι θα συναντήσει ζηλόφθονη αντίδραση σε όποια της προσπάθεια. Αλλά τα επιτεύγματά της στην Ινδία δείχνουν ότι είναι δυναμική αντίπαλος και μια πολιτική προσωπικότητα που αξίζει με το παραπάνω να την προσέξεις.

«Το Σχέδιο Πουρί είναι ένα καλό παράδειγμα», τόνισε. «Εφαρμόσαμε νέους όρους σε μια κατάσταση που φαινόταν απελπιστική. Στήσαμε παζάρια έξω από κάθε αστυνομικό τμήμα. Και αυτό βελτίωσε τη δημόσια εικόνα μας και ανέβασε το ηθικό. Για πρώτη φορά, εδώ και δεκαετίες, δε συναντήσαμε δυσκολία στη στρατολόγηση νέων με αξιόλογα προσόντα. Η ινδική αστυνομία έχει κακή φήμη για διαφθορά και βαναυσότητα, κάτι που οφείλεται ευρέως στην ανικανότητά της να στρατολογήσει υπεύθυνους, καλά εκπαιδευμένους νέους αστυνόμους. Το Σχέδιο Πουρί άρχισε ν' αλλάζει τα πράγματα».

Κάποιοι επικριτές της Τζάμου εξέφρασαν φόβους ότι ένας αρχηγός αστυνομίας συνηθισμένος στην πιο αυταρχική ατμόσφαιρα της Ινδίας ενδέχεται να φανεί ελάχιστα ευαίσθητος απέναντι στα ζητήματα των πολιτικών δικαιωμάτων στο Σεντ Λούις. Ο Τσαρλς Γκρέιντι, εκπρόσωπος του τοπικού παραρτήματος της Αμερικανικής Ένωσης Πολιτικών Ελευθεριών, προχώρησε ακόμη περισσότερο με το να ζητήσει ν' απαλλαγεί από τα καθήκοντά της η Τζάμου προτού επέλθει «συνταγματικός όλεθρος».

«Οι αιτιάσεις τους προέρχονται, πιστεύω, από μια εμμένουσα δυσπιστία προς τον Τρίτο Κόσμο εν γένει. Παραβλέπουν το γεγονός ότι το σύστημα διακυβέρνησης στην Ινδία έχει βαθύτατα επηρεαστεί απ' τα ιδανικά της Δύσης, ιδίως, φυσικά, της Βρετανίας. Αδυνατούν να διακρίνουν ανάμεσα στους απλούς αστυφύλακες και στο σώμα αξιωματικών του εθνικού στρατού, του οποίου ήμουν μέλος.

»Εκπαιδευτήκαμε στο πλαίσιο της βρετανικής παράδοσης δημοσίων λειτουργιών. Ο πήχυς ήταν εξαιρετικά υψηλός. Διαρκώς διχαζόμαστε ανάμεσα στο να υπεραμυνθούμε του στρατεύματός μας ή να υπεραμυνθούμε των ιδανικών μας. Οι επικριτές μου παραβλέπουν ότι ακριβώς αυτή η αντιμαχία κατέστησε ελκυστική την ιδέα ν' αναζητήσω μια θέση στις Ηνωμένες Πολιτείες.

»Μάλιστα, αυτό που μου κάνει τώρα εντύπωση σχετικά με το Σχέδιο Πουρί είναι το πόσο αμερικανική αντίληψη είχαμε. Σε μια κλειστή και διεφθαρμένη οικονομία διοχετεύσαμε μια γερή δόση ελεύθερης επιχείρησης. Σε λίγο οι αποθησαυριστές διαπίστωσαν ότι τα αγαθά που είχαν συσσωρεύσει άξιζαν το μισό από αυτό που είχαν πληρώσει για να τα αποκτήσουν. Εκείνοι που αισχροκερδούσαν εκλιπαρούσαν να βρουν πελάτες. Σε μικρή κλίμακα κατορθώσαμε ένα αυθεντικό *Wirtschaftswunder*», αναθυμήθηκε η Τζάμου, αναφερόμενη στο μεταπολεμικό «οικονομικό θαύμα» της Γερμανίας.

Μπορεί να επιτελέσει παρόμοια θαύματα στο Σεντ Λούις; Όταν αναλάμβαναν το αξίωμα, άλλοι αρχηγοί στα πρόσφατα

χρόνια έδιναν έμφαση στη νομιμοφροσύνη, την εκπαίδευση και στα τεχνικά πλεονεκτήματα. Η Τζάμου θεωρεί κρίσιμους παράγοντες την καινοτομία, τη σκληρή δουλειά και την αυτοπεποίθηση.

«Για πολύ καιρό», είπε, «οι αξιωματούχοι μας έχουν αποδεχτεί την ιδέα ότι η αποστολή τους είναι απλώς να διασφαλίσουν ότι το Σεντ Λούις πάει απ' το κακό στο χειρότερο με τον δυνατόν πιο εύτακτο τρόπο.

»Σου τονώνει θαυματοργά το ηθικό», είπε σαρκαστικά.

Ήταν ίσως αναπόφευκτο πολλοί απ' τους αξιωματούχους μας, ιδίως οι γηραιότεροι, ν' αντιδράσουν στο διορισμό της Τζάμου με σκεπτικισμό. Αλλά ήδη έχει αρχίσει ν' αλλάζει η στάση πολλών. Το συναίσθημα που εκφράζεται στα αστυνομικά τμήματα της περιφέρειας αυτό τον καιρό συνοψίζεται στις λέξεις: «Εντάξει είναι».

Πέντε λεπτά απ' όταν άρχισε η συνέντευξη με τον Τζόζεφ Φέιγκ, η Τζάμου είχε οσφρανθεί ιδρώτα στις μασχάλες της, μια μουχλιασμένη, ανήμερη μπόχα. Ο Φέιγκ είχε μύτη· δε χρειαζόταν πολύγγραφο ανίχνευσης του ψεύδους.

«Τζάμου δεν είναι τ' όνομα μιας πόλης στο Κασμίρ;»

«Είναι η πρωτεύουσα όσο κρατάει ο χειμώνας».

«Αντιλαμβάνομαι». Την κοίταξε ασκαρδαμυκτί για κάμποσα παρατεταμένα δευτερόλεπτα. Μετά ρώτησε: «Πώς είναι ν' αλλάξεις χώρα στα μισά της ζωής σου;»

«Είμαι τρομερή πατριώτισσα», απάντησε χαμογελώντας. Είχε εκπλαγεί για το ότι δεν είχε επιμείνει στο ζήτημα του παρελθόντος της. Αυτά τα πορτρέτα ήταν κάτι σαν τελετουργία αποδοχής στο Σεντ Λούις, και ο Φέιγκ, πεπειραμένος συντάκτης, ήταν ευρέως αποδεκτός ως πρύτανης της ντόπιας αρθρογραφίας. Όταν πέρασε πρώτη φορά το κατώφλι, με το τσαλακωμένο τούντ σακάκι του και τη μιας βδομάδας άγρια και γκρίζα αξυρισιά του, έμοιαζε τόσο ανακριτικός, ώστε η Τζάμου είχε όντως κοκκινίσει. Είχε φανταστεί ό,τι χειρότερο:

ΦΕΪΓΚ: Συνταγματάρχα Τζάμου, ισχυρίζεστε ότι θέλατε να ξεφυγείτε απ' τη βία της ινδικής κοινωνίας, τις προσωπικές και κοινωνικές συγκρούσεις, αλλά παραμένει γεγονός το ότι περάσατε δεκαπέντε χρόνια στην ηγεσία ενός σώματος του οποίου η βαναυσότητα είναι διαβόητη. Δεν είμαστε ανόητοι εδώ, Συνταγματάρχα μου. Ξέρουμε περί Ινδίας. Ξέρουμε για τους σφυροκοπημένους αγκώνες, για τα βγαλμένα δόντια, για τους βιασμούς με κάννες τουφεκιών. Για τα καψίματα με κεριά, για τα οξέα, τα μπηξίματα, τα κεντρίσματα...»

TZAMOY: Αυτό το χάλι είχε σε γενικές γραμμές τελειώσει προτού αναλάβω καθήκοντα εκεί.

ΦΕΪΓΚ: Συνταγματάρχα Τζάμου, με δεδομένη τη σχεδόν ιδεοληπτική καχυποψία της κυρίας Γκάντι προς όλους τους υπεξουσούς της και με δεδομένη τη δική σας κεντρική ανάμειξη στο Σχέδιο Πουρί, οφείλω ν' αναρωτηθώ εάν σχετίζεστε στενά με την Πρωθυπουργό. Δε βλέπω πώς αλλιώς θα μπορούσε να γίνει διοικητής μια γυναίκα, ιδίως μάλιστα μια γυναίκα με πατέρα Αμερικανό...

TZAMOY: Δεν αντιλαμβάνομαι τι σημασία έχει για το Σεντ Λούις το εάν σχετίζομαι με ορισμένους ανθρώπους στην Ινδία.

Το άρθρο πάντως ήταν ήδη δημοσιευμένο, οριστικό και αμετάκλητο. Τα παράθυρα στο γραφείο της Τζάμου άρχισαν να γεμίζουν φως. Στήριξε το πιγούνι της στα χέρια της και άφησε το τυπωμένο χαρτί κάτωθι της να βγει πέρα απ' την εστίασή της. Ήταν ευτυχής απ' το άρθρο, την ανησυχούσε όμως ο Φέιγκ. Πώς ήταν δυνατόν κάποιος τόσο πασίδηλα οξύνους να μην είναι παρό ένας γραφιάς κοινοτοπιών; Έμοιαζε αδύνατον. Ίσως απλώς ν' άφηγε χαλαρό το σκοινί, να της «πρόσφερε» μια συνέντευξη σαν ένα τελευταίο τσιγάρο στο χάραμα, ενώ πίσω απ' την πλάτη της παρέτασε τα γεγονότα του λες κι ήταν ένας δραστικός, θανάσιμος ουλαμός...

Το κεφάλι της βούλιαξε πάνω στο γραφείο της. Πίεσε το διακόπτη της λάμπας κι έπεσε, μ' έναν στεγνό παφλασμό, στην εφημερίδα. Έκλεισε τα μάτια της και μεμιάς άρχισε να ονειρεύεται. Στο όνειρο ο Τζόζεφ Φέιγκ ήταν ο πατέρας της. Της έπαιρνε συνέντευ-

ξη. Της χαμογελούσε ενόσω εκείνη του μιλούσε για τους θριάμβους της, για την ηδεία επίγνωση των ψεμάτων που τόσο λατρεύει ο κόσμος, τη φυγή απ' την πνιγηρή Ινδία. Στα μάτια του εκείνη διέκρινε μια θλιμμένη, αμοιβαία επίγνωση της ευπιστίας του κόσμου. «Είσαι ζόρικο κορίτσι», είπε. Εκείνη έγειρε στο γραφείο της και φώλιασε το κεφάλι της στον κυρτωμένο της αγκώνα καθώς σκέφτηκε: *ζόρικο κορίτσι*. Μετά άκουσε τον άνθρωπο που της έπαιρνε συνέντευξη να πηγαίνει ακροποδητί πίσω απ' την καρέκλα της. Έκανε ν' αγγίξει το πόδι του, αλλά τα χέρια της λικνίστηκαν στον άδειο αέρα. Το αξύριστο πρόσωπό του παραμέρισε τα μαλλιά της και τρίφτηκε στον αυχένα της. Η γλώσσα του βγήκε έξω απ' το στόμα του. Βαριά, ξεστή, σαν ζυμαρί, κόλλησε στην επιδερμίδα της.

Εύπνησε νιώθοντας ανατριχίλα.

Ο πατέρας της Τζάμου είχε σκοτωθεί το 1974, όταν ένα ελικόπτερο που μετέφερε ξένους δημοσιογράφους και μερικούς Νοτιοβιετναμέζους στρατιωτικούς καταρρίφθηκε κοντά στα σύνορα της Καμπότζης από μια κομμουνιστική ρουκέτα. Ένα δεύτερο ελικόπτερο κινηματογράφησε τη συντριβή προτού διαφύγει στη Σαϊγκόν. Η Τζάμου και η μητέρα της είχαν μάθει τα δυσάρεστα απ' την παρισινή έκδοση της *Herald Tribune*, τον μοναδικό τους δεσμό με τον άνθρωπό τους. Από μιαν άλλη *Herald Tribune*, μια βδομάδα πολυκαιρισμένη, πριν από μια δεκαετία και βάλε, είχε μάθει η Τζάμου πρώτη φορά τ' όνομά του. Από τότε που ήταν σε ηλικία ώστε να ρωτάει, η μητέρα της απέφευγε τις ερωτήσεις και το έκοβε απότομα κάθε φορά που αποτολμούσε η Τζάμου να το θίξει. Και τότε, την άνοιξη πριν απ' την εγγραφή της Τζάμου στο πανεπιστήμιο, η μητέρα της έστερξε να μιλήσει. Βρίσκονταν στο τραπέζι του προγεύματος στη βεράντα, η μαμά με τη *Herald Tribune* της και η Τζάμου με το βιβλίο της άλγεβρας. Η μητέρα της έσπρωξε την εφημερίδα στο τραπέζι κι έσυρε το μακρύ της νύχι σ' ένα άρθρο στο κάτω μέρος της πρώτης σελίδας:

ΚΟΡΥΦΩΝΕΤΑΙ Η ΕΝΤΑΣΗ
ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΚΙΝΑΣ-ΙΝΔΙΑΣ

Πίτερ Μπ. Κλάνσι

Το Σεντ Λούις, η ήσυχη πόλη που αργοπεθαίνει πλάι στο ποτάμι στην πολιτεία Μιζούρι των ΗΠΑ, υποδέχεται μια καινούργια κάτοικο, η οποία ορίζεται και νέα διοικητής της αστυνομίας στην περιοχή. Προτού εκείνη εγκατασταθεί καλά καλά στην πόλη, μερικοί απ' τους εξέχοντες εκπροσώπους της τοπικής κοινωνίας βρίσκονται μπλεγμένοι σε μια πολιτική συνωμοσία που φαίνεται να απλώνει τα πλοκάμια της σε κάθε αθέατη πτυχή του δημόσιου βίου.

Ένα μυθιστόρημα που αποκαλύπτει τις μυστικές ζυμώσεις σε μια συνηθισμένη αμερικανική μητρόπολη, εκθέτοντας το αμερικανικό όνειρο ως γνήσιο τρόμο και μαύρη, σκοτεινή κωμωδία.

Η Εικοστή Έβδομη Πολιτεία, έργο που ανήκει ήδη στα κλασικά μυθιστορήματα της σύγχρονης πεζογραφίας, σήμανε την εμφάνιση του Τζόναθαν Φράντζεν στα γράμματα και την αρχή μιας δημιουργικής πορείας που θα τον κατέτασσε στους κορυφαίους δημιουργούς της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 11702

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η